

Perspectiefnota

2023 - 2026

juni 2022

Inhoud

<i>1 Bestuurlijke samenvatting</i>	<i>4</i>
<i>2 Opgaven en ambities</i>	<i>10</i>
<i>3 Financiële mutaties 2023 - 2026</i>	<i>21</i>
<i>4 Investeringsplan</i>	<i>34</i>
<i>5 Financieel (meerjaren)beeld</i>	<i>40</i>
<i>6 Risico inventarisatie PPN 2023 - 2026</i>	<i>46</i>

1 Bestuurlijke samenvatting

Inleiding

Voor u ligt de Perspectiefnota 2023 - 2026.

Met deze perspectiefnota schetsen we de inhoudelijke en financiële doelstellingen voor de komende jaren.
In maart van dit jaar waren de gemeenteraadsverkiezingen en op het moment van samenstellen van de perspectiefnota zijn de coalitieonderhandelingen nog in volle gang. Daarom is in afwijking van andere jaren deze perspectiefnota beleidsneutraal opgesteld. Dit betekent dat met name autonome ontwikkelingen en effecten vanuit eerder vastgesteld beleid zijn verwerkt.

Bij het opstellen van de Begroting 2023 en de Perspectiefnota 2024 - 2027 verwerken we de uitkomsten van de coalitieonderhandelingen en de ambities en beleidsdoelstellingen van de nieuwe raad.

Dit document vormt daarmee een opmaat naar een beleidsrijke Perspectiefnota volgend jaar.

In onderstaande tabel zijn de gevolgen voor het meerjarenperspectief in beeld gebracht. De onderliggende mutaties zijn opgenomen in hoofdstuk 5. Met negatieve bedragen (-) worden hogere lasten of lagere baten ten opzichte van de begroting 2022 bedoeld, wat een negatief effect heeft op het saldo. De positieve bedragen zijn lagere lasten of hogere baten ten opzichte van de begroting 2022, wat een positief effect heeft op het saldo.

Financiële gevolgen Perspectiefnota 2023-2026 Bedragen x 1.000	2023	2024	2025	2026
Stand programmabegroting 2022-2025 structurele mutaties	736	688	932	932
Totaal structurele wijzigingen	-1.718	-2.216	-2.231	-3.016
Structureel saldo vóór mutaties Investeringsplan	-982	-1.528	-1.299	-2.084
Totaal gevolgen mutaties Investeringsplan (hoofdstuk 4)	-8	-12	-14	-32
Structureel saldo Perspectiefnota 2023-2026	-991	-1.540	-1.312	-2.116
Stand programmabegroting 2022-2025 incidentele mutaties	-464	-214	-75	-75
Totaal incidentele wijzigingen	-207	0	17	12
Incidenteel saldo Perspectiefnota 2023-2026	-671	-214	-58	-63
Totaal saldo ná mutaties Perspectiefnota	-1.662	-1.754	-1.370	-2.179

Ten opzichte van de vastgestelde begroting ramen we nu een meerjarig structureel nadelig saldo.

Dit is het gevolg van oplopende kosten door inflatie en prijsstijgingen en CAO ontwikkelingen. Daarnaast zien we ook dat de bijdragen aan de verbonden partijen stijgen door het investeren in dienstverlening en kwaliteit, ontwikkelingen op ICT gebied en ook hier zien we de effecten van de inflatie.

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Indexaties	-18	-57	84	-201
Cao ontwikkeling en indexering salarissen	-864	-1.147	-1.382	-1.845
Bijdragen verbonden partijen	-987	-1.099	-1.219	-1.330
Ontwikkeling algemene uitkering	564	502	697	697
Overige mutaties	-628	-426	-407	-356
Totaal mutaties PPN 2023-2026	-1.933	-2.227	-2.227	-3.035

In hoofdstuk 3 lichten we de financiële mutaties per programma toe.

Leeswijzer

Deze perspectiefnota schetst een beleidsneutraal perspectief voor de komende jaren.

In hoofdstuk 1 Bestuurlijke samenvatting beschrijven we de huidige maatschappelijke en financiële ontwikkelingen.

Hoofdstuk 2 beschrijft per programma de bestaande Opgaven en ambities. Rekening houdend met de actualiteiten, zoals de oorlog in Oekraïne en oplopende inflatie, vloeien de opgaven en ambities voort uit eerder vastgesteld beleid. Het geeft een doorkijk naar onze inzet in de komende jaren.

Hoofdstuk 3 gaat in op de financiële mutaties per programma, die voortkomen uit de benoemde opgaven en ambities. Hier verwerken we ook de autonome financiële ontwikkelingen. Iedere paragraaf start met een overzicht van de mutaties binnen dat programma en vervolgens lichten we dit per mutatie toe.

Hoofdstuk 4 bevat het investeringsplan voor de komende jaren met een actualisatie jaarschijf 2022 en een totaaloverzicht van de kapitaallasten.

In hoofdstuk 5 schetsen we het financieel meerjaren beeld na verwerken van alle financiële mutaties. Hierin is naast het totaaloverzicht over de jaren 2023 - 2026 ook de uitgangspunten voor de Programmabegroting 2023 opgenomen. Waarbij de budgetneutrale wijzigingen en mutaties onder de € 25.000 in een tabel zonder nadere toelichting worden weergegeven.

De risico inventarisatie in hoofdstuk 6 is een geactualiseerd overzicht.

De wijzigingen in de tabellen duiden we negatief en positief aan.

Met negatieve bedragen (-) worden hogere lasten of lagere baten ten opzichte van de begroting 2022 bedoeld, wat een negatief effect heeft op het saldo. De positieve bedragen zijn lagere lasten of hogere baten ten opzichte van de begroting 2022, wat een positief effect heeft op het saldo.

Ontwikkelingen

De huidige tijd kenmerkt zich door onzekere ontwikkelingen.

De corona pandemie komt steeds in een nieuwe fase, waarbij het zicht op het vervolg onduidelijk en wisselend is. Het effect van deze crisis blijft daarmee moeilijk te duiden. Dit maakt het lastig om voorspellingen te doen voor de toekomst en hierop te anticiperen. Tegelijkertijd heeft de afgelopen periode ons bewust gemaakt van de grote opgaven waar we voor staan. Opgaven die raken aan de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners, ondernemers en leefomgeving. Diverse ontwikkelingen beïnvloeden onze opgaven.

Gemeenteraadsverkiezingen

In maart kozen onze inwoners voor een nieuwe gemeenteraad. Deze gemeenteraad geeft voor de komende jaren richting aan het gemeentelijk beleid. Dit is nog niet verwerkt in deze perspectiefnota. De ambities van de nieuwe raad verwerken we in de Begroting 2023 en de Perspectiefnota 2024 - 2027.

Veerkracht in aanhoudende onzekerheid

Onze inwoners hebben over het algemeen en in vergelijking met elders in het land een goede uitgangspositie. Er is veel groen aanwezig in de gemeente, het is er veilig, de inkomens zijn relatief gunstig, er is een hoge arbeidsparticipatie en sociale samenhang en de ervaren gezondheid is relatief goed. Dit neemt niet weg dat de effecten van de corona en de oorlog in Oekraïne ook voor onze inwoners voelbaar zijn en hen voor uitdagingen stelt.

Naar verwachting komt de corona pandemie in een endemische fase. We verwachten dat we de langdurige effecten de komende periode langzaam in beeld gaan krijgen en kunnen gaan duiden. De ontwikkelingen die door de corona crisis (verder) in gang zijn gezet, veranderen onze manier van leven en werken ook in de toekomst. Zo maakte de crisis ons nog bewuster van de grote opgaven waar we voor staan. Denk dan aan onze invloed op het klimaat, het belang van sociale verbondenheid en gezondheidspreventie in de breedste zin van het woord.

Op moment van schrijven zijn wij allen in de greep van de dramatische gebeurtenissen in Oekraïne. Vanuit de gemeenschap ontstaan hartverwarmende initiatieven om vluchtelingen te helpen en als gemeente staan we hen waar mogelijk bij. Het is onzeker welke effecten dit op de langere termijn heeft, voor de mensen daar en hier. Vooralsnog zien we een wereldwijde impact als het gaat om graan en zonnebloemolie. En toenemende onzekerheid over veiligheid en stabiliteit.

Gedurende de afgelopen jaren is landelijk en regionaal het aantal faillissementen gedaald, terwijl vrijwillige bedrijfsbeëindigingen stegen. Veel bedrijven en ondernemers ontvingen financiële steun of vroegen uitstel van betaling voor huur of belasting. Welke bedrijven konden profiteren en wie negatief getroffen werd verschilde enorm per sector en branche. Het vroeg van veel ondernemers veerkracht en aanpassingsvermogen. De technologische en digitale ontwikkelingen namen een vlucht. We werken meer vanuit huis en bestellen onze diensten en producten meer online. Werken en leven is daarmee blijvend veranderd.

De demografische ontwikkelingen zetten verder door; we zien een oplopende vergrijzing. En een oplopende krapte op de arbeidsmarkt. Terwijl er ook jongeren zijn die last hebben van de corona crisis en hierdoor vertraging opliepen of moeilijk aan ervaringsplaatsen kwamen.

Het sociaal welbevinden voor een ieder is een belangrijke voorwaarde voor veerkracht en vitaliteit. De aanhoudende onzekerheden, steeds veranderende omstandigheden en onduidelijk perspectief kunnen een negatief effect hierop hebben. Dit zie je terug in de psychische klachten van met name jongeren en oplopende gevoelens van eenzaamheid. De hoge sociale verbondenheid in onze gemeenschappen kan een gunstige bijdrage leveren aan het sociaal welbevinden van onze inwoners.

Duurzaam gebruik van schaarse ruimte

We zien een oplopende druk op het gebruik van de schaarse ruimte door alle urgente opgaven die een oplossing vragen in onze buitenruimte, zoals wonen, recreëren, natuur, landbouw, verkeer, etc. Met impact op de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland.

De behoefte aan duurzame energie loopt op, terwijl de knelpunten in het energietransport de komende jaren blijven bestaan. Vanuit de samenleving komen steeds meer initiatieven gericht op bijvoorbeeld verduurzamen, elektrisch vervoer, lokale circulaire economie en duurzame warmtebronnen.

De opgaven voor klimaatadaptatie en biodiversiteit worden steeds zichtbaarder. Met hoosbuien en hoge waterstanden op het ene moment en perioden van hittegolven en droogte op andere momenten. En met invasieve soorten en afname van verscheidenheid aan plant- en diersoorten.

De thema's als klimaatverandering, energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaamheid krijgen internationaal en landelijk steeds meer aandacht als urgente opgaven met uitgesproken reacties in de samenleving als gevolg.

De doorstroom op de huizenmarkt nam af en daarmee het aantal beschikbare woningen. De krapte op de woningmarkt en de oplopende huizenprijzen zijn met name voor starters een grote belemmering. Ongeacht de uitbreiding van het aantal woningen vanuit Zwolle, verwachten we dat de vraag naar woningen voor starters, senioren en statushouders in de gemeente Dalfsen blijven oplopen.

Samen wonen, samen leven en samen werken

De complexe opgaven vragen om- en leiden tot nauwere en intensievere samenwerking op lokaal en regionaal niveau. Denk dan aan samenwerkingsverband voor een gastvrij Vechtdal, voor de woningopgaven, de infrastructuur, de arbeidsmarkt, het sociaal domein, de economie, veiligheid, ondermijning, klimaatadaptatie, de Nationale Omgevingsvisie en energietransitie. Dit resulteert bijvoorbeeld in samenwerking in Regio Zwolle verband en in Vechtdal verband met overheden, onderwijs en maatschappelijke partners. Dit alles in verbinding met de lokale gemeenschappen. Zo is de gemeente een schakelpunt geworden tussen al deze spelers in een speelveld van complexe opgaven.

Hierbij zien we steeds hogere verwachtingen dat opgaven integraal en samen met inwoners worden opgepakt. En de roep om lokaal bij te dragen aan de internationale Social Development Goals en te werken vanuit het gedachtegoed van de Brede Welvaart. Met als doel fijn samenleven, samenwonen en samenwerken in Dalfsen.

Gemeentelijke financiën

De inkomsten voor de gemeente zijn de afgelopen jaren moeilijk voorspelbaar gebleken. De bijdrage vanuit het Rijk past zich op onderdelen aan de ontwikkelingen aan, zoals corona maatregelen, stijgende kosten in de jeugdzorg en inflatie. Maar laat zich niet voorspellen.

We zien onze kosten groeien door o.a. oplopende inflatie, arbeidskosten en gewenste investeringen op kwaliteit van dienstverlening, ondersteuning en digitale veiligheid. Dit zien we bijvoorbeeld terug bij Verbonden partijen, die voor het op peil houden van hun dienstverlening en verbeteren van de kwaliteit hogere kosten moeten maken. Waar mogelijk sturen we op de kosten, tegelijkertijd zijn wij verplicht om hun taken uit te laten voeren en hebben we voor de Veiligheidsregio en digitale veiligheid de afgelopen periode gezien dat blijven investeren in deze diensten en kwaliteiten noodzakelijk zijn voor een ieder in onze gemeenschap.

De gemeente Dalfsen is de afgelopen jaren ontwikkeld naar een financieel gezonde gemeente.

Ervaring leert dat een negatief meerjarensaldo bij de perspectiefnota niet persé een negatief meerjarenbeeld bij de Begroting betekent door ontwikkelingen binnen de algemene uitkering. Zo is het nog steeds onduidelijk hoe het regeerakkoord, herverdeling van het gemeentefonds en afspraken over jeugdzorg middelen op de langere termijn uitwerken. Ook voor de komende jaren ramen we realistisch en behoedzaam, zodat we kunnen inspelen op een steeds veranderende situatie.

2 Opgaven en ambities

Inleiding

De beschreven ontwikkelingen leiden tot opgaven en ambities voor onze gemeente.

Hier werken we aan met de uitvoering van ons beleid. In dit hoofdstuk beschrijven we per programma onze opgaven en ambities. We richten ons daarbij op het vastgestelde beleid en verwachte wijzigingen in wet- en regelgeving. Met oog voor de huidige en verwachte ontwikkelingen.

In onze Toekomstvisie Samen voor Elkaar beschreven we onze missie:

Het stimuleren, koesteren en benutten van de onderlinge verbondenheid is het hoogste doel van de Gemeente Dalfsen.

We willen onszelf blijven door te veranderen met onze inzet op Samen wonen, samen leven en samen werken.

Dit doen we o.a. door te werken aan onze ambities uit de Omgevingsvisie:

- Toekomstbestendige, sociale, gezonde woon- en leefomgeving
- Aantrekkelijke leefbare kernen voor iedereen
- Eigentijds, aantrekkelijk en onderscheidend landelijk gebied
- Lokaal geworteld, vitaal en innovatief ondernemerschap, regionaal aangehaakt

En te werken aan onze preventie doelen:

- Inwoners leven in een gezonde leefomgeving
- Inwoners zijn zelfredzaam
- Inwoners maken deel uit van een vitale gemeenschap

Zodat iedereen zelfstandig naar eigen vermogen mee kan doen aan de samenleving.

Met onze opgaven en ambities werken we vanuit alle programma's aan het realiseren van deze doelen.

1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Dalfser inwoner aan zet

Wij richten ons op de onderlinge verbondenheid van onze gemeenschappen. Op de veerkracht, vitaliteit en eigen regie van onze inwoners. Door de betrokkenheid van inwoners te stimuleren en faciliteren, te ondersteunen waar dat wenselijk is en onze digitale dienstverlening steeds verder te ontwikkelen en te verbeteren.

We positioneren Dalfsen in de regio met onze focus op fijn samen leven, samen wonen en samen werken in een groene leefomgeving door kwaliteiten van Dalfsen te koesteren en te benutten. Zo zetten we onze inwoners voorop bij de regionale agendasetting en coalitievorming in regionaal verband. Vanuit diverse lokale en regionale samenwerkingsverbanden werken we o.a. aan onze doelen in het sociaal domein, fysiek domein, de doelen in de Omgevingsvisie en een doelmatige bedrijfsvoering.

Werken aan toekomstbestendig bestuur

Gemeenteraad en college hebben in de afgelopen periode stappen gezet in het kader van een toekomstbestendig bestuur. Het visiedocument Goed Goan vormt de basis voor onze ambities in de komende jaren. We bewegen mee met de opgaven van deze tijd door de goede bestuurlijke verhoudingen te koesteren, het debat te stimuleren en de rol van inwoners te vergroten. Het bijeenhouden van de samenleving, het afwegen van verschillende belangen en een inclusieve democratie vragen om een sterke gemeenteraad. We spelen in op ontwikkelingen door te experimenteren in onze aanpak en werkwijze.

Organisatie in ontwikkeling

Onszelf blijven door te veranderen is ook voor de organisatie een leidend principe. Zodat we met onze dienstverlening aan inwoners en uitvoering van beleid steeds aansluiten op de veranderende samenleving. De flexibilisering, intensivering en digitalisering van de arbeidsmarkt vraagt ook van de gemeentelijke organisatie om te sturen op een lerende organisatie met veerkracht, aanpassingsvermogen en een proactieve houding. Dit doen we door verder te gaan met onze organisatieontwikkeling Samen verder Reizen met inzet op o.a. professionalisering, hybride werken, data gedreven werken en aantrekkelijk werkgeverschap.

De komende jaren willen we vanuit onze planning en controlcyclus meer nadruk leggen op sturen. Door te laten zien hoe we sturen op wat we willen bereiken en door inzicht te geven over hoe wij onze schaarse middelen inzetten.

2 Openbare orde en veiligheid

Veilige en leefbare kernen en buitengebied

Dalfsen is een veilige gemeente. Wij willen Dalfsen voor onze inwoners veilig en leefbaar houden in kernen en buitengebied, fysiek en digitaal. Dit vraagt inzet op thema's als ondermijning, mensenhandel en digitale veiligheid. De nadruk verschuift van incident gedreven en lokale aanpak naar preventie en gestructureerd voorkomen en (boven) regionaal gezamenlijk aanpakken.

Dit doen wij door uitvoering te geven aan het nog vast te stellen Integraal Veiligheidsplan 2023 - 2026. Dit plan stellen we samen met onze Vechtdal partners op. De algemene ambitie is om samen met alle lokale veiligheidspartners de huidige veilige woon- en leefomgeving in de gemeente Dalfsen in stand te houden en te verbeteren. Hiertoe stellen we prioriteiten met doelstellingen vast. In jaarlijkse uitvoeringsplannen vertalen we de hoofdlijnen naar concrete acties, termijnen, uitvoerders en kosten.

3 Beheer openbare ruimte

Thuis voelen in de openbare ruimte

De identiteit van de gemeente Dalfsen wordt voor een belangrijk deel bepaald door aanwezigheid van bomen, beplanting en ander groen. Het zorgt er onder andere voor dat het prettig leven is.

De openbare ruimte vormt de woon-, leef-, werk-, mobiliteit- en recreatie-omgeving van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. De openbare ruimte is daarmee van ons allemaal.

De opgaven van de komende jaren op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie, circulariteit en biodiversiteit vragen een bepaalde invulling van groen. Denk dan aan de landschappelijke inpassing, bomen wijken niet voor aanleg zonnepanelen, waterberging, circulair terreinbeheer, natuur inclusieve landbouw, insect vriendelijk beheer en beheersing eikenprocessierups.

In Dalfsen is een groot areaal aan openbare ruimte met de daarbij behorende kapitaalgoederen.

Met een goede openbare ruimte willen we mensen zich thuis laten voelen en bijdragen aan positieve gezondheid, sociale veiligheid, vastgoed-ontwikkeling en de economische positie van ons gebied. De komende jaren voeren we hiervoor ons Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 'Buiten Voor Elkaar' (IBOR) uit.

Duurzaam en veilig op pad

We willen stappen zetten in het veilig en duurzaam verplaatsen in onze gemeente. We zetten onder meer in op mobiliteitshubs in iedere kern en voldoende laadpalen voor elektrisch vervoer. In ons Strategisch Plan Verkeersveiligheid werken we onze ambities uit. Onze werkwijze ontwikkelen we naar een risico gestuurde benadering, waarmee we onze aanpak richten op locaties met het hoogste risico op ongevallen.

Onze groene identiteit beleven

We voeren ons groen- en biodiversiteitsbeleid uit vanuit drie sporen voor de hele gemeente:

- Samenhang in beheer, inrichting en gebruik openbare ruimte;
- Behouden en versterken van de groene identiteit van de kernen en het buitengebied ter bevordering van de biodiversiteit;
- Groen en biodiversiteit is meer dan de som der delen.

Hierbij ontwikkelen we onze werkwijze naar meer integraal en opgave gericht, beter aansluiten bij wensen en behoeften uit de samenleving en van beeldgericht werken naar effect gestuurd werken.

We leggen de verbinding tussen preventiebeleid, omgevingsvisie, IBOR, groen en biodiversiteit gericht op spelen, bewegen en ontmoeten met sportveldjes, informele sport ruimte, loop- en fietsroutes, etc.

4 Economische zaken

Dalfsen economisch vitaal

Met een actueel economisch beleid willen we Dalfsen economisch vitaal houden en toekomst bestendiger maken.

Dit doen we door voor tal van sectoren in te spelen op de nieuwe economische realiteit en verwachtingen van ondernemers, producenten en consumenten en de daarmee samenhangende investeringsgeneigdheid in de lokale economie.

Met bestaande en nieuwe werklocaties bieden we een belangrijke bijdrage voor de lokale werkgelegenheid en een gunstig vestigingsklimaat.

We geven bijvoorbeeld invulling aan de uitkomsten van het locatieonderzoek, voor het realiseren van een nieuw bedrijventerrein voor Nieuwleusen, dat via een Milieu effect rapportage (MER) procedure wordt uitgevoerd. En werken in samenhang met andere opgaven in het gebied de opgave voor de hele kern Dalfsen uit. In Lemelerveld richten we ons op bedrijventerrein 't Febriek Zuid II als vervolg op 't Febriek Zuid.

5 Onderwijs en vrije tijd

Gezonde leeromgeving voor onze jeugdigen

Wij willen onze jeugdigen een gezonde leeromgeving bieden en werken aan kansengelijkheid in het onderwijs. Dit doen wij door te werken aan het verminderen van de achterstanden, die door de corona crisis zijn ontstaan en door te blijven investeren in een doorgaande leerlijn.

Met het Integraal huisvestingsplan (IHP) willen we een passend en toekomstbestendig scholenbestand in alle kernen realiseren. Het IHP werken we de komende jaren uit. We maken de schoolgebouwen in Nieuwleusen, Dalfsen en Lemelerveld klaar voor de toekomst. Bij de uitwerking van de Omgevingsvisie voor de kern Dalfsen houden we rekening met de ruimtebehoefte voor onderwijs. In Nieuwleusen koppelen we de ruimtebehoefte van het Agnieten College aan het projectplan voor het primair onderwijs.

Daarnaast willen we met ouders/verzorgers gericht kijken naar mogelijkheden om leerlingen op verantwoorde wijze zo zelfstandig mogelijk naar school te laten reizen via een gefaseerde invoering van het vervoersontwikkelingsplan.

Ontmoeten, bewegen en sporten buiten en binnen voor jong en oud

Om onze opgaven op het gebied van vitale en gezonde inwoners te bereiken stellen wij onszelf als ambitie om bewegen en sporten voor al onze inwoners mogelijk te maken en te houden.

Daarvoor stimuleren en faciliteren wij bewegen en sporten in de buiten- en binnenruimte voor iedereen; voor jong en oud. Dit doen we door de besluiten uit 2022 over de inzet van de buurtsportcoaches te effectueren. We kijken naar de capaciteit van onze voetbalvelden, vervanging van kunstgrasvelden en semiwaterveld hockey en blijven werken aan optimalisatie van onze zwembaden. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor kostenefficiëntie en maatschappelijke meerwaarde door bijvoorbeeld verduurzaming.

We voeren samen met de Kulturhusen het vast te stellen kader uit met als doel bij te dragen aan reuring in de kernen door ontmoeten, bewegen en sporten.

Gastvrij Dalfsen in levendig Vechtdal

We willen de kwaliteiten van het Vechtdal voor de leefbaarheid en welzijn van inwoners en bezoekers van het Vechtdal beleefbaar maken, versterken en borgen. Het accent ligt naast marketing ook op toeristisch management met thema's als spreiding, balans tussen levendig en leefbaar, duurzaam en bereikbaar.

Hiervoor intensiveren we de samenwerking in Vechtdal verband en stimuleren we de vrije tijdseconomie met bijvoorbeeld het platform Gastvrij Dalfsen en een bevaarbare Vecht. Waarmee we initiatieven en gezamenlijke betrokkenheid in de sector bevorderen met aandacht voor verduurzaming.

6 Inkomensondersteuning

Financieel vitaal

Onderdeel van vitaal en gezond leven is financiële vitaliteit. Onze ambitie is om armoede terug te dringen en waar nodig inwoners te ondersteunen bij een financieel gezond leven.

Dit doen we o.a. door in te blijven zetten op preventie en vroegsignalering van armoede en schulden met bijvoorbeeld energiecompensatie.

Nieuwe inwoners doen mee in Dalfsen

Nieuwe Nederlanders willen wij zo volwaardig mogelijk mee laten doen in de Dalfser samenleving. Dit doen we door met hen een breed plan van aanpak op te stellen, een passende leerroute aan te bieden en hen hierbij te begeleiden. In 2023 doen we de eerste ervaringen op met de nieuwe Wet Inburgering, die op 1 januari 2022 in werking trad. Ontwikkelingen verwachten we de komende periode vooral rondom de onderwijsroute. Het Rijk gaat deze leerroute mogelijk anders vormgeven of beleggen dan vooraf beoogd. Met andere gemeenten binnen de arbeidsmarktregio volgen we deze ontwikkelingen en spelen er waar nodig op in.

7 Sociaal domein

Dalfsen vitaal en veerkrachtig

Onze ambitie is dat iedereen zelfstandig naar eigen vermogen mee kan doen aan de samenleving.

Hiervoor stelden we onszelf ten doel:

- Inwoners leven in een gezonde leefomgeving
- Inwoners zijn zelfredzaam
- Inwoners maken deel uit van een vitale gemeenschap

We werken aan deze doelen vanuit de gedachte van positieve gezondheid, waarin we kijken naar alle levensterreinen van een individu. Vanuit hier geven we uitvoering aan een samenhangend stelsel van preventieve en algemeen toegankelijke voorzieningen. De investering op preventieve activiteiten en experimenten voor alle leeftijden zetten we door. De drie doelen bereiken we door te focussen op thema's als: basisvaardigheden, opvoeden en opgroeien, financieel gezond, gezondheid, wonen, welzijn en zorg en mantelzorg. We benaderen preventie geïntegreerd met de fysieke leefomgeving.

Werk vinden we in dit kader een belangrijk instrument. Voor onze inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt stellen we een nieuw beleidskader op voor de komende jaren. Hiervoor zetten we onder meer datagedreven werken in. En we werken in Regio Zwolle samen aan een wendbare arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap met de Human Capital Agenda.

8 Duurzaamheid en milieu

Energie neutraal en klimaatrobust Dalfsen

Klimaatverandering leidt tot grote en complexe opgaven op het gebied van energie, warmte, water en biodiversiteit. Ook voor Dalfsen is het noodzakelijk om onze inzet op deze opgaven te intensiveren.

Klimaat adaptief en energieneutraal wordt ons nieuwe normaal.

Om energieneutraal te worden realiseren we energiebesparing, alternatieve warmtebronnen en lokale opwek van duurzame energie. En om ons aan te passen aan de klimaatveranderingen zorgen we voor maatregelen tegen droogte en hoosbuien, zoals het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Dit doen we door de komende jaren te werken aan een versnelling van de energietransitie.

Door inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners te stimuleren tot het nemen van energiebesparende en klimaat adaptieve maatregelen. En aan te sluiten waar versnelling van initiatieven en maatregelen vanuit de samenleving plaatsvindt.

We maken wijkplannen om af te koppelen van het aardgas en helpen met het realiseren van lokale wind- en zonprojecten. Koppelen gesignaleerde knelpunten slim aan lopende projecten, zoals de Klimaatwinkelstraat en het Centrumplan Dalfsen. We geven een brede invulling aan onze watertaken met de duurzame verwerking van stedelijk afval-, grond- en hemelwater. Het verwijderen van asbestdaken blijft de komende jaren een opgave. We gaan voor een energieneutraal en klimaat robuust Dalfsen voor iedereen.

9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Van passende woonruimte voorzien

Woonruimte is een schaars goed, ook in onze gemeente. We zorgen daarom voor het sneller en meer toevoegen van passende en ook betaalbare woningen aan de woningvoorraad. Hierbij richten we ons met name op de (jonge) starters, senioren en statushouders. Ook kijken we daarbij naar de veranderende vraag naar woningen en woonvormen door bijvoorbeeld de ingezette decentralisatie van de zorg en de vergrijzing. Qua bouwtempo zetten we de lijn voort van bouwen voor eigen behoefte en versnellen waar mogelijk, waarbij we ook bouwen naar behoefte in kernen die dit nodig hebben voor instandhouding van het huidige voorzieningenniveau.

We blijven sturen op het type woning, inrichting van de openbare ruimte en locaties om de gewenste evenwichtige mix van inwoners te behouden dan wel te realiseren en om groepen (starters en ouderen) die moeite hebben een woning te bemachtigen, specifiek te bedienen.

Naast nieuw bouwen zien we ook door inbreiding kansen meer woningen toe te voegen. Daarnaast ondersteunen we toevoeging van woningen en kwaliteitsverbetering in het groene buitengebied.

De oorlog in Oekraïne zorgt voor extra onzekerheid en druk op de woningmarkt. Door de instroom van vluchtelingen uit dit land neemt de vraag naar woningen alleen maar toe. Onzeker is hoeveel van hen ooit kunnen terugkeren naar hun thuisland of in Nederland blijven wonen. De hiervoor benodigde woningen komen bovenop de nu al hoge vraag. We kunnen nog niet inschatten welke effecten dit zal hebben op de lange termijn. Op korte termijn is er vooral tijdelijke woonruimte nodig.

Werkbaar omgevingsstelsel voor iedereen

Met onze Omgevingsvisie stelden we onszelf vier integrale ambities:

- Toekomstbestendige, sociale, gezonde woon- en leefomgeving
- Aantrekkelijke leefbare kernen voor iedereen
- Eigentijds, aantrekkelijk en onderscheidend landelijk gebied
- Lokaal geworteld, vitaal en innovatief ondernemerschap, regionaal aangehaakt

Per gebied maakten we voor elke ambitie gebiedsspecifieke keuzen, waarbij aandacht is voor het karakter en de waarden van dit gebied. We werken deze omgevingsopgaven per gebied en voor de kernen uit en stellen een energierijke gebiedsvisie voor Dalfserveld - West / Tolhuislanden Zwolle op. Bij de uitwerking van omgevingsopgaven per gebied is ons uitgangspunt dat we de verschillende thema's en vraagstukken in een gebied of kern met elkaar verbinden. Daar waar gewenst formuleren we omgevingsprogramma's om onze opgaven te realiseren. We werken daarnaast stapsgewijs aan het definitieve Omgevingsplan, dat het van rechtswege tijdelijke Omgevingsplan vervangt. Vanaf 2023 werken we met de Wet kwaliteitsborging, waarbij de verantwoordelijkheid voor de bouwkwaliteit bij marktpartijen ligt.

Ook voor de volgende periode 2023 - 2027 blijven we investeren in de plattelandsontwikkeling inclusief de kernen vanuit het Europese subsidieprogramma Leader+ en bepalen we onze visie op een vitaal platteland.

Implementeren van en werken onder de Omgevingswet moet leiden tot een gebruiksvriendelijker dienstverlening met duidelijke regels voor onze initiatiefnemers, inwoners en ondernemers. Dit doen we vanuit de leidende principes 'ja, mits...'houding, maatwerk, integraal, koppelkansen en participatie. Hiervoor zetten we bijvoorbeeld gebiedsverbinders in. Zij zorgen voor afstemming binnen het gebied over de domeinen van de gemeentelijke taken heen. En dragen zo bij aan de doelen uit onze Omgevingsvisie en inwonerbetrokkenheid.

Bij de begroting en de PPN 2024-2027 komen we terug op de financiële effecten die de invoering van de Omgevingswet heeft op bijvoorbeeld de werkzaamheden voor de lijnorganisatie (en daarmee mogelijk ook op de formatie). We denken hierbij onder andere aan kosten voor het beheerproces voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Eind 2022 en in 2023 hebben we hier beter zicht op.

3 Financiële mutaties 2023 - 2026

1 Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Bel. veld	Omschrijving	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026
1.1	Stelpost Prijscompensatie	L	S	60.000	103.000	168.000	-277.000
1.1	Indexering verhoging inflatiepercentage	B	S	14.000	29.000	44.000	303.000
1.1	CAO ontwikkelingen 2021-2022	L	S	-606.000	-606.000	-606.000	-606.000
1.1	Indexering salarissen	L	S	-258.000	-541.000	-776.000	-1.239.000
1.1	Stelpost Algemene baten en lasten	L	S	-	-	159.000	159.000
1.2	Algemene uitkering obv decembercirculaire 2021	B	S	164.000	102.000	297.000	297.000
1.2	Algemene uitkering jeugdzorg	B	S	400.000	400.000	400.000	400.000
1.3	GBLT	L	S	14.000	13.000	18.000	6.000
1.4	Gemeenteraadsverkiezingen	L	I	-	-	-10.000	-15.000
1.4	Rekenkamercommissie	L	S	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
1.4	Opleidingskosten B&W	L	S	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
1.5	Documenten en uittreksels	L	I	-	-	-25.000	-25.000
1.5	Documenten en uittreksels	B	I	-	-	52.000	52.000
1.6	Berichtenbox en Pers Internet Pagina (PIP)	L	I	-50.000	-	-	-
1.6	Data gedreven werken	L	I	-110.000	-	-	-
1.6	Digitale dienstverlening	L	S	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
1.6	Organisatie ontwikkeling	L	I	-86.000	-	-	-
1.6	Bijdrage SSC Ons	L	S	-489.000	-528.000	-575.000	-611.000
	Totaal programma 1			-1.062.000	-1.143.000	-969.000	-1.671.000

Beleidsveld 1.1 Algemene baten en lasten

Prijscompensatie,

voordeel 2023 € 60.000 / 2024 € 103.000 / 2025 € 168.000 en

nadeel 2026 € 277.000

Bijstelling vindt plaats op basis van de uitgaven van de laatste 2 jaar tot maximaal het percentage CPI in de septembercirculaire 2021 (1,7%). Komt daar een over- dan wel onderschrijding naar voren, dan wordt het budget bij de begroting bijgesteld. Voorgaande jaren hanteerden we een jaarlijkse stelpost van € 500.000, dit sloot niet automatisch aan bij de verwachte indexering, daarom hanteren we nu de CPI.

Indexering verhoging inflatiepercentage,

voordeel 2023 € 14.000 / 2024 € 29.000 / 2025 € 44.000 / 2026 € 303.000

De opbrengsten voor de gemeentelijke belastingen en rechten verhogen wij met de Nationale Consumenten Prijsindex (CPI) zoals deze is opgenomen in de septembercirculaire (2021), met een minimum van 1%. Voor de jaren 2023 t/m 2026 betekent dit een percentage van 1,7%. Eerder werd voor de jaren 2022 tot en met 2025 rekening gehouden met 1,6%.

CAO ontwikkelingen na 2021-2022, nadeel structureel 2023 e.v. € 606.000

De CAO ontwikkelingen berekenen we door op basis van de geldende CAO. Deze loopt tot 31 december 2022. We gaan er vanuit dat een vorm van vergoeding in verband met thuis/hybride werken blijft bestaan. Werkgevers en werknemers maken nieuwe afspraken in 2022 over de periode na 2022.

Indexering salarissen nadeel 2023 € 258.000 / 2024 € 541.000 / 2025 € 776.000 /

2026 € 1.239.000

Voor verhoging van de salaris- en sociale lasten gaan we per begrotingsjaar uit van de lopende vastgestelde CAO. De huidige CAO loopt tot en met 31 december 2022.

Vooralsnog hanteerden we een stijging van 1%. Om beter aan te sluiten bij de daadwerkelijke stijging van de salariskosten, hanteren we voor de berekening van de salariskosten vanaf 1 januari 2023 de CPI op basis van de septembercirculaire (2021).

Dit zijn voor 2023-2026 de percentages 2,3% / 2,1% / 2,4% / 2,4%. We nemen deze op als stelpost.

Stelpost Algemene baten en lasten, voordeel structureel 2025 e.v. € 159.000

In de begroting 2022 is voor de stelpost Algemene baten en lasten vanaf 2025 het benodigde budget per abuis dubbel opgenomen. Met deze wijziging brengen we de gewenste correctie aan.

Beleidsveld 1.2 Algemene Uitkering Gemeentefonds

Algemene uitkering, voordeel 2023 € 164.000 / 2024 € 102.000 / 2025 € 297.000 / 2026 € 297.000

In de decembercirculaire 2021 zijn bij uitzondering ook enkele structurele mutaties vanaf het jaar 2022 bekend gemaakt. Uw raad is hierover geïnformeerd met een raadsinformatiebrief.

We verwachten in de maart- en meicirculaire nadere informatie over opschalingskorting en de herverdeling van de Algemene Uitkering; met name daarom worden kleinere mutaties in maatstaven nu niet verwerkt.

Algemene uitkering, voordeel structureel 2023 e.v. € 400.000

In de Jaarrekening 2021 is een structureel voordeel € 400.000 inzake extra middelen jeugdzorg gepresenteerd welke een doorwerking heeft in de begroting van 2023 en verder.

Beleidsveld 1.3 Belastingen en heffingen

Gemeentelijke belastingen, voordeel 2023 € 14.000 / 2024 € 13.000 /

2025 € 18.000 / 2026 € 6.000

GBLT verzorgt voor een aantal gemeentelijke belastingen het totale belastingproces. De door ons te betalen bijdrage, laat meerjarig een daling zien.

Beleidsveld 1.4 Bestuur

Gemeenteraadsverkiezingen en rekenkameronderzoek,

nadeel incidenteel 2025 € 10.000 / 2026 € 15.000 nadeel structureel 2023 e.v. € 5.000

Gemeenteraadsverkiezingen zijn één keer in de 4 jaar. Om inwonerbetrokkenheid te vergroten zijn extra middelen noodzakelijk voor bijvoorbeeld het opzetten van een stembus en promotiemateriaal. Voor 2025 en 2026 betekent dit respectievelijk € 10.000 en € 15.000 een incidenteel nadeel. Daarnaast is uit de evaluatie van de rekenkamercommissie naar voren gekomen dat het budget structureel te laag is. Daarom wordt voorgesteld dit budget vanaf 2023 structureel met € 5.000 te verhogen.

Opleidingskosten college van B&W, nadeel structureel vanaf 2023 € 10.000

De opleidingskosten en deelname aan beroepsverenigingen voor burgemeesters en wethouders stijgen. Met deze aanpassing sluiten we aan bij de werkelijke kosten.

Beleidsveld 1.5 Burgerzaken

Documenten en uittreksels, voordeel incidenteel 2025 € 27.000 / 2026 € 27.000

In maart 2024 eindigt de paspoortdip en gaan de legesopbrengsten van de reisdocumenten weer oplopen. Op grond van de te verwachten afgiftestellen stellen we de verwachte opbrengsten en de af te dragen rijksleges bij.

Beleidsveld 1.6 Overhead

Berichtenbox Mijn Overheid en Persoonlijke internetpagina nadeel incidenteel 2023 € 50.000

De gemeente Dalfsen zet in op een verbetering van de digitale dienstverlening naar inwoners en ondernemers. Een manier om dit te realiseren is door meer communicatie digitaal te laten verlopen, bijvoorbeeld bij de landelijke berichtenbox van Mijn Overheid. Een andere manier is door het inrichten van een Persoonlijke Internetpagina (PIP), waarbij de gemeente tweezijdig gaat communiceren met de inwoner (de Berichtenbox maakt alleen communicatie van gemeente naar de inwoner mogelijk).

Datagedreven werken en digitale dienstverlening, nadeel incidenteel 2023 € 110.000 en nadeel structureel 2023 e.v. € 100.000

De komende jaren investeren we in datagedreven werken. Hiermee verhogen we de kwaliteit van onze dienstverlening. De investering is gericht op adoptie van datagedreven werken en samenwerking met partners aan gemeenschappelijke vraagstukken. Daarnaast investeren we in applicaties ter ondersteuning van de bedrijfsvoering. Hieronder valt bijvoorbeeld de migratie naar de cloud van ons zaakstelsel en nieuwe telefonie, zodat onze dienstverlening op peil blijft.

Organisatieontwikkeling, nadeel incidenteel 2023 € 86.000

In 2021 zijn we gestart te investeren in onze organisatieontwikkeling. Hiermee werken we aan vier sporen; digitale dienstverlening, route naar de toekomst met lerend ontwikkelen en lerend organiseren, aantrekkelijk werkgeverschap en hybride werken. Voor het spoor route naar de toekomst en coördinatie van de organisatieontwikkeling is bestendig bijdragen aan organisatieontwikkeling van belang. Hiervoor zijn in 2023 incidenteel middelen gewenst. Vanaf 2024 hebben wij inzicht in de structurele kosten voor het continu leren en ontwikkelen, teneinde de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers steeds te verbeteren.

Bijdrage Shared Service Centre Ons, nadeel 2023 € 489.000 / 2024 € 528.000 / 2025 € 575.000 / 2026 € 611.000

De ontwikkelingen in de ICT volgen elkaar in snel tempo op. Het is geen optie deze trend (tijdelijk) niet te volgen. Onze opdrachtnemer Ons volgt de ontwikkelingen waar nodig en gewenst voor alle zes deelnemers, waaronder de gemeente Dalfsen. De markt dicteert voor een groot deel de autonome kostengroei. Daarnaast vragen de ontwikkelingen om investeren in de technologische vooruitgang en verdere professionalisering van de dienstverlening.

Ook blijven de domeinen Inkoop en Contractmanagement en Personeels- en salarisadministratie in ontwikkeling.

2 Openbare orde en veiligheid

Bel. veld	Omschrijving	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026
2.1	Integraal Veiligheidsplan 2023-2026	L	S	p.m	p.m	p.m	p.m
2.1	Bijdrage Veiligheidsregio IJsselland	L	S	-44.000	-77.000	-110.000	-144.000
	Totaal programma 2			-44.000	-77.000	-110.000	-144.000

Beleidsveld 2.1 Openbare Orde en Veiligheid

Integraal Veiligheidsplan 2023 - 2026 en samenwerking Vechtdal, p.m.

In 2022 wordt samen met de gemeenten Ommen en Hardenberg gewerkt aan het opstellen van een Integraal Veiligheidsplan 2023 - 2026. Aansluitend daarop stelt de gemeente Dalfsen een eigen plan op voor de lokale veiligheidsthema's. De verwachting is dat de huidige personele capaciteit onvoldoende is om te voldoen aan de ambities uit het Vechtdalbrede Integraal Veiligheidsplan. Bij de vaststelling van dit plan, eind 2022, wordt de benodigde personele capaciteit concreet gemaakt.

Bijdrage aan Veiligheidsregio IJsselland, nadeel 2023 € 44.000 / 2024 € 77.000 / 2025 € 110.000 / 2026 € 144.000

Op basis van de eerste berichten over de begroting 2023 van Veiligheidsregio IJsselland zal de bijdrage voor 2023 stijgen. De bijdrage wordt vastgesteld op basis van de begroting 2022 + een indexering van 2,5% + de bijdrage aan Bevolkingszorg + maatwerk Functioneel leeftijdsontslag (FLO) + een incidentele compensatie a.g.v. het herverdelingseffect. Dit betekent voor de gemeente Dalfsen een verhoging van de bijdrage met € 44.000 in 2023. Er is verder nog geen meerjarenbegroting aangedragen, we gaan daarom vanaf 2024 voor verbonden partijen uit van 1,7% inflatie.

3 Beheer openbare ruimte

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte

Vanuit IBOR gaan we de komende vier jaar aan de slag met het opstellen en onderbouwen van beheer- en investeringsplannen. De financiële consequenties vullen we steeds meer in bij het opstellen en onderbouwen van de plannen.

In deze perspectiefnota is nog geen rekening gehouden met de kosten voor eventuele verhoging van het kwaliteitsniveau voor wegen, noch met de kosten voor een eventuele kwaliteitsverbetering in de openbare ruimte. Om u meer inzicht en gevoel te geven in de omvang van de vraagstukken, ontvangt u in de separaat aangeboden notitie 'Integrale weging en richting geven' informatie over de knelpunten openbare ruimte en wegen. Hiermee kan uw raad alsnog een goed onderbouwde afweging maken.

Groen en biodiversiteit

In 2022 ligt het beleidsplan Biodiversiteit Voor Elkaar in het groene landschap ter vaststelling voor. Momenteel onderzoeken we op welke wijze wij eventuele meerkosten kunnen dekken, rekening houdend met beschikbare subsidies van Rijk en Provincie. Het plan bestaat uit vijf bouwstenen.

De financiële consequenties leggen wij aan uw raad voor bij de vaststelling van het beleidsplan.

4 Economische zaken

Bel. veld	Omschrijving	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026
4.1	Nota economisch beleid	L	S	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
4.3	Mutatie reserve nota economisch beleid	B	S	10.000	10.000	10.000	10.000
	Totaal programma 4			0	0	0	0

Beleidsveld 4.1 Economie

Nieuwe nota economisch beleid, budgetneutraal

Op basis van de nieuwe nota economisch beleid, die gepland staat voor medio 2022, stellen we een uitvoeringsagenda 2023 – 2026 op.

De inschatting is dat de geraamde kosten voor de uitvoeringsagenda voor de periode 2023-2026 in totaal € 40.000 gaan bedragen en dat komt neer op € 10.000 per jaar voor de periode 2023 - 2026.

De geraamde kosten worden onttrokken aan de algemene reserve grondexploitatie.

De Nota Economisch Beleid zal inzicht bieden in de huidige economische situatie van de gemeente en in perspectieven voor de toekomst. Daaruit volgt een goed onderbouwde visie op de economische koers voor de aankomende beleidsperiode. De visie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsagenda 2023 – 2026, een programma van concrete acties en maatregelen. Samenwerking met de ondernemers in de gemeente blijft een belangrijk onderdeel van het economisch beleid, de uitvoeringsagenda en de totstandkoming daarvan. Bijvoorbeeld door continuering van de inzet van de bedrijfscontactfunctionaris en participatie.

5 Onderwijs en vrije tijd

Bel. veld	Omschrijving	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026
5.1	Huur- en loonkostenindexatie bibliotheek	L	S	-29.100	-29.600	-30.100	-30.600
5.4	Gastvrij Dalfsen	L	S	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
5.5	SPUK Sport	B	I	75.000	-	-	-
	Totaal programma 5			38.400	-37.100	-37.600	-38.100

Beleidsveld 5.1 Cultuur

Huur- en loonkostenindexatie bibliotheek, nadeel € 29.100 oplopend tot € 30.600

In het bestuurlijk overleg tussen de bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen en de gemeente is gesproken over de loonindexatie van de bibliotheek. Deze werd bij de bibliotheek niet toegepast maar bij vergelijkbare partijen wel. Dit leidt tot een ongelijke uitgangspositie. In het college van 21 december 2021 is besloten de loonindexatie voor de bibliotheek toe te passen met ingang van 2021. Dit resulteert in een nadeel van € 29.100 in 2023, oplopend tot € 30.600 in 2026.

Beleidsveld 5.4 Recreatie en Toerisme

Gastvrij Dalfsen, nadeel structureel € 7.500

Vanuit de recreatieve ontwikkeling die we als gemeente Dalfsen voorstaan verwachten we dat er de komende jaren voor onderzoek, ontwikkeling en uitvoering extra budget gevraagd wordt. De eerder doorgevoerde bezuiniging belemmert het realiseren van onze recreatieve doelen. Met ingang van 2023 ramen wij hiervoor € 7.500 per jaar.

Beleidsveld 5.5 Sport

SPUK-sport, voordeel incidenteel 2023 € 75.000

In de begroting 2022 is deze uitkering van het Rijk opgenomen tot en met 2022. De stimuleringsregeling eindigt echter per 1 januari 2024. Dit betekent voor 2023 een incidenteel voordeel op de sport van € 75.000. Of er van rijkswege na 1 januari 2024 een vervolg komt voor deze regeling is dit moment nog niet duidelijk.

6 Inkomensondersteuning

Geen mutaties

7 Sociaal domein

Bel. veld	Omschrijving	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026
7.1	Indexatie tarieven ZIN	L	S	-46.000	-94.000	-144.000	-196.000
7.1	Impactanalyse nieuw inkoopmodel	L	S	-135.000	-135.000	-135.000	-135.000
7.3	Sociale werkvoorziening	L	S	-	-	-	78.000
7.4	Maatschappelijke voorzieningen	L	S	-116.425	-116.425	-116.425	-116.425
7.5	GGD bijdrage	L	S	-34.000	-54.000	-74.000	-95.000
7.6	Opheffen alg voorziening Hulp bij het Huishouden	L	S	77.000	77.000	77.000	77.000
7.6	Indexatie tarieven Wmo HH en BG	L	S	-43.000	-89.000	-134.000	-177.000
7.6	Wmo vervoer	L	S	-3.000	-6.200	-9.500	-13.000
	Totaal programma 7			-300.425	-417.625	-535.925	-577.425

Beleidsveld 7.1 Jeugdzorg

Taakstelling

In de programmabegroting 2022-2025 stond onder 'belangrijke ontwikkeling' in het sociaal domein een taakstelling vermeld voor Jeugdzorg van € 100.000 per jaar, oplopend naar € 400.000 in een periode van vier jaar. Deze taakstelling was in 2019 opgelegd in een streven naar kostenbeheersing.

In 2021 heeft een landelijke arbitrage commissie onderzoek gedaan naar de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van taken uit de Jeugdwet. Uit onderzoek van deze commissie kwam naar voren dat gemeenten structureel te weinig middelen ontvangen voor de uitvoering van deze taken. Gelet hierop rees de vraag of de eerdere taakstelling van € 400.000 op jeugdhulp nog actueel is.

Op basis van diverse argumenten is verdedigbaar om de taakstelling op Jeugdhulp te laten vervallen.

Indexatie tarieven Zorg in Natura (ZIN), nadeel 2023 € 46.000 / 2024 € 94.000 / 2025 € 144.000 / 2026 € 196.000

Regionaal is besloten om de jeugdzorgtarieven per 1-1-2022 te indexeren met 2,45%. Voor de indexering verhoging inflatiepercentage is een stelpost opgenomen. Hierbij is gerekend met 1,7%.

Vanaf 2023 wordt 0,75% extra bijgeraamd.

Impactanalyse nieuw inkoopmodel, nadeel structureel € 135.000

Per 1 januari 2023 wordt, twee jaar later dan beoogd, regionaal een nieuw inkoopmodel Jeugdhulp ingevoerd. Dit inkoopmodel heeft tot doel om sturing op de jeugdzorg uitgaven te verbeteren en aan de landelijke richtlijnen te voldoen voor reële tarieven in de jeugdzorg.

Op basis van het huidige gebruik van jeugdzorg is een doorrekening gemaakt over de impact die de nieuwe systematiek heeft op dit budget. Voor de gemeente Dalfsen geeft dit naar schatting een kostenstijging van 1,9 %. Dit is een bedrag van € 135.000.

Opgemerkt wordt dat bij deze analyse geen rekening is gehouden met het feit dat in het nieuwe inkoopmodel meer sturing mogelijk is dan nu. Of het nieuwe inkoopmodel dan ook daadwerkelijk een kostenstijging van 1,9% geeft, is nog onduidelijk.

Beleidsveld 7.3 Sociale werkvoorziening

Sociale Werkvoorziening, voordeel incidenteel 2026 € 78.000

Door de verwachte uitstroom bij de SW als gevolg van pensionering realiseren we lagere salarislasten en wordt het nadeel in 2024 omgezet naar een voordeel. U bent hier eerder over geïnformeerd. Deze trend wordt voortgezet en levert in 2026 een voordeel op van € 78.000.

Beleidsveld 7.4 Preventie

Maatschappelijke voorzieningen, nadeel structureel vanaf 2023 € 116.425

Bij het vaststellen van de begroting 2021 besloot uw raad een bezuiniging door te voeren op Maatschappelijke voorzieningen van 5%. Inmiddels blijkt dat het realiseren van deze bezuiniging niet haalbaar is. Daarom stellen wij voor de bezuiniging ongedaan te maken. Tegelijkertijd sturen we op intensieve samenwerking, zodat deze partijen hun dienstverlening aan onze inwoners op elkaar afstemmen. En daarmee de meerwaarde van de ontvangen middelen vergroten. De stelpost voor de bezuiniging is gericht op ons bibliotheekwerk, gezondheidszorg, welzijnswerk en onafhankelijke cliëntondersteuning.

Beleidsveld 7.5 Publieke gezondheid

GGD Bijdrage, nadeel van € 34.000 oplopend naar € 95.000

Op basis van de conceptbegroting 2023 van de GGD IJsselland is de bijdrage voor 2023 bekend. De stijgende bijdrage resulteert in een nadeel van € 34.000. Dit komt onder meer door de loon- en prijsindexatie en een bijdrage voor suicidepreventie. Voor 2024-2026 hebben wij deze jaarlijkse bijdrage geïndexeerd met een percentage van 1,7%.

Beleidsveld 7.6 Wmo

Opheffen algemene voorziening Hulp bij het Huishouden, voordeel structureel vanaf 2023 € 77.000

Begin 2022 is het project gestart waarover uw raad in het voorjaar van 2021 heeft besloten: de algemene voorziening Hulp bij het Huishouden (HH) dient opgeheven te worden. Dit resulteert in een structureel voordeel van € 77.000 vanaf 2023.

Bijdrage PGB, budgetneutraal

Door aframing van het structureel PGB-budget wordt de WMO-taakstelling voor het jaar 2023 gehaald. Voor het jaar 2024 zal nog een bedrag van € 91.000 bezuinigd moeten worden.

Indexatie tarieven Wmo Hulp bij het Huishouden en Begeleiding, nadeel 2023 € 43.000 / 2024 € 89.000 / 2025 € 134.000 / 2026 € 177.000

Per 1 januari 2022 schatten we het indexatiecijferpercentage op basis van meerjarige ervaringscijfers inzake ontwikkeling CAO lonen in de zorg en indexcijfer voor materiële kosten (2,81%). Voor de indexering verhoging inflatiepercentage is een stelpost opgenomen. Hierbij is gerekend met 1,7%. Op deze kostenplaats wordt nu vanaf 2023 1,11% extra bijgeraamd.

Wmo-vervoer, nadeel 2023 € 3.000 / 2024 € 6.200 / 2025 € 9.500 / 2026 € 13.000

Bij het taxivervoer (Mijn Taxi op Maat) vindt jaarlijkse indexering plaats volgens de in het vervoer gebruikelijke NEA-index. In het meerjarenperspectief is rekening gehouden met een gemiddelde NEA-index van 3,08% (gemiddelde NEA-index over de afgelopen jaren). Voor de indexering is een stelpost opgenomen, waarbij is gerekend met 1,7%. Het verschil van 1,38% wordt bijgeraamd. Via landelijke berichtgeving is de verwachting dat voor het jaar 2023 rekening moet worden gehouden met een forse hogere indexering van naar verwachting ca.7%.

8 Duurzaamheid en milieu

Bel. veld	Omschrijving	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026
8.4	Bijdrage Omgevingsdienst IJsselland	L	S	-420.000	-440.000	-460.000	-480.000
8.4	Energie en Duurzaamheid Omgevingsdienst	L	I	-29.000	-	-	-
Totaal programma 8				-449.000	-440.000	-460.000	-480.000

Beleidsveld 8.1 Afval

Zwerfafval, budgetneutraal

Dankzij een landelijke zwerfafvalsubsidie is bij Dalfsen Werkt het Cleanteam opgericht. Dit Cleanteam is inmiddels een bekend gezicht in onze gemeente en zij houden onze gemeente extra schoon. Vanaf 2023 vervalt deze subsidie. Voorgesteld wordt de kosten van het Cleanteam vanaf 2023 toe te voegen aan de reguliere afvaltaken van de gemeente Dalfsen en te dekken vanuit de Afvalstoffenheffing.

Beleidsveld 8.3 Klimaat en duurzaamheid

Klimaatakkoord, budgetneutraal

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over de uitvoering. Een deel van de taken wordt verzorgd door de gemeenten. Over de uitvoering en de kosten vinden momenteel op Rijksniveau onderhandelingen plaats. In 2022 en 2023 wordt de uitvoering nader geconcretiseerd en de verwachting is dat de uitvoering vanaf 2024 volledig operationeel moet zijn. Om alle extra taken adequaat te kunnen uitvoeren, verwachten wij een significante toename van het aantal medewerkers. Het Rijk zal gemeenten volledig (structureel) tegemoet komen in de onkosten. De eerste rijksbijdrage wordt bij de meicirculaire 2022 verwacht. De invulling zal voor Dalfsen dan ook budgettair neutraal worden uitgevoerd.

Beleidsveld 8.4 Milieu

Bijdrage Omgevingsdienst IJsselland, nadeel 2023 € 420.000 / 2024 € 440.000 / 2025 € 460.000 / 2026 € 480.000

Op basis van de conceptbegroting 2023 van de Omgevingsdienst is de (meerjaren) bijdrage voor 2023 en daarna bekend. Dit wordt een forse verhoging ten opzichte van voorgaande jaren. Dit vindt zijn aanleiding in uitkomsten van het Programma Samen Toekomstbestendig, waarin o.a. de mismatch van uren rechtgetrokken zal worden, de uitbouw van de OD als professionele organisatie is opgenomen, er een ander uurtarief komt etc. Gelet op de grote naheffingen in de afgelopen jaren, is deze verhoging ten opzichte van voorgaande jaren echter niet vreemd.

Energie en duurzaamheid Omgevingsdienst, nadeel incidenteel 2023 € 29.000

In oktober 2021 heeft Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst ingestemd met het projectplan Energie en Duurzaamheid 2022-2023. Vooralsnog wordt deze taak incidenteel gefinancierd. Per 2024 wordt deze mogelijk structureel opgenomen.

9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Bel. veld	Omschrijving	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026
9.3	Omgevingswet	L	S	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
9.3	Gebiedsontwikkeling	L	S	-33.000	-33.000	-33.000	-33.000
9.4	Leges omgevingsvergunningen	B	S	-	-	-	-
Totaal programma 9				-43.000	-43.000	-43.000	-43.000

Beleidsveld 9.3 Ruimtelijke Ordening

Omgevingswet, nadeel structureel € 10.000

De rol van gebiedsverbinder is voor Dalfsen een van de nieuwe rollen onder de Omgevingswet. Met deze rol wordt onder de noemer van het programma Omgevingswet door kwartiermakers ervaring opgedaan in drie gebieden die samen de hele gemeente beslaan. De functie van gebiedsverbinder wordt medio 2022 definitief ingevuld. Met ingang van 2023 worden de lasten structureel meegenomen. Voorstel is om voor alle drie gebieden samen een budget van € 10.000 beschikbaar te stellen om kleine initiatieven te kunnen ondersteunen en bijkomende kosten te dekken.

Gebiedsontwikkeling, nadeel € 33.000

In het Breed Bestuurlijk Overleg van Ruimte voor de Vecht, waarin ook de gemeente Dalfsen is vertegenwoordigd, is in 2018 besloten om de samenwerking tussen de partners in het gebied voort te zetten voor vier jaar. Hiervoor is een netwerk opgezet, ondersteund door een netwerkbureau. De kosten bedragen sinds 2019 voor onze gemeente € 33.000 per jaar.

Wij zijn voornemens onze deelname aan Ruimte voor de Vecht te continueren en hiervoor vanaf 2023 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst van vier jaar voor af te sluiten.

Landschaps- en groenbeleid, budgetneutraal

In 2022 worden vijf onderdelen (bouwstenen) van het groen- en biodiversiteitsplan geactualiseerd. Na vaststelling van het beleid worden financiële mutaties die verband houden met het uitvoeringsprogramma meegenomen binnen programma 3 van de begroting voor 2023.

Beleidsveld 9.4 Wonen en bouwen

Leges omgevingsvergunningen, pm

Met ingang van het begrotingsjaar 2021 is besloten om de leges 100% kostendekkend te maken. Op basis van het raadsbesluit van december 2021 zou na afronding van de definitieve berekeningen de opbrengst voor de omgevingsvergunningen structureel worden verhoogd met € 75.000. In de 1e Berap 2022 is deze bijstelling voor 2022 incidenteel opgenomen.

We verwachten dat door de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (Wkb) (naar verwachting op 1 januari 2023) en de daarbij te maken keuzes de legesopbrengsten significant lager uitvallen. Zo zal de Omgevingswet en de Wkb een verschuiving van taken met zich meebrengen van legesgenererende taken naar niet-legesgenererende taken (van vergunningplicht naar meldingplicht). Deze lijn wordt ook landelijk opgemerkt. Nog onduidelijk is of het rijk gemeenten financieel gaat compenseren als gevolg van deze legesderving.

We stellen voor het onderzoek naar de legesopbrengsten onder de Omgevingswet af te wachten en de leges voor 2023-2026 niet naar boven bij te stellen naar het kostendekkende tarief dat geldt voor 2022.

4 Investeringsplan

4.1 Actualisatie jaarschijf 2022

De aangeleverde mutaties in investeringen voor de jaarschijf 2022 zijn in onderstaand overzicht weergegeven. En worden daarna per onderdeel toegelicht. De eventuele financiële gevolgen (kapitaallasten) zijn opgenomen in de tabel in paragraaf 4.3.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	was	wordt	toelichting
Alhman shovel	100	165	structurele gevolgen kapitaallasten
Vorbereidingskrediet uitbreiding begraafplaats Nieuwleusen		25	structurele gevolgen kapitaallasten op langere termijn
Vorbereidingskrediet Oosterdalfsen II	250	350	Grondexploitatie
Vorbereidingskrediet ' t Febriek Zuid II	100	150	Grondexploitatie
Vorbereidingskrediet De Koele 2 Hoonhorst	100	150	Grondexploitatie
Vorbereidingskrediet Waterinkweg Lemelerveld	100	150	Grondexploitatie
Vorbereidingskrediet Oosterbouwlanden		50	Grondexploitatie
Centrum Arrangement Dalfsen		200	structurele gevolgen kapitaallasten op langere termijn, dekking 50% door subsidie provincie
Regiodeal project Klimaatwinkelstraat	1.061	961	structurele gevolgen kapitaallasten op langere termijn

Ahlman shovel

Deze shovel vervangen we dit jaar door een Mecalac shovel. Deze machine is breder inzetbaar, zodat we er veel meer extra werkzaamheden mee kunnen doen. De meerprijs bedraagt €65.000. Dit is een gevolg van vereiste aanbouwdelen, maar vooral een gevolg van fors gestegen prijzen.

Vorbereidingskrediet, Uitbreiding begraafplaats Nieuwleusen

De algemene begraafplaats in Nieuwleusen heeft nog tot ongeveer 2028 capaciteit voor begravingen en asbestemmingen. Een uitbreiding van de begraafplaats is daarom noodzakelijk. In 2011 zijn de aangrenzende gronden aan de oostkant van de begraafplaats aangekocht en in 2013 is het bestemmingsplan vastgesteld. Het begraaf klaar maken van de uitbreiding van begraafplaats in 2029 kent een lange weg qua planning. Eind 2021 is een ambtelijke verkenning gestart voor het organiseren van de uitbreiding van de begraafplaats Nieuwleusen. In totaal is een voorbereidingskrediet van € 25.000 nodig voor de onderzoeken, het opstellen van het ontwerp en de interne uren. De financiële gevolgen voor de uitvoering zijn nog niet bekend, in 2023 volgt een separaat raadsvoorstel en zullen de gemaakte kosten hierin worden opgenomen.

Vorbereidingskrediet Oosterdalfsen II

We hebben uitgangspunten bepaald voor de opzet en inrichting van de nieuwe woonwijk Oosterdalfsen II (ook wel Oosterdalfsen Noord genoemd). Deze zijn besproken met de gemeenteraad en worden vervolgens uitgewerkt naar een stedenbouwkundig plan. Naar verwachting kan het stedenbouwkundig plan in de loop van 2022 worden vastgesteld waarna vervolgens het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan opgesteld kunnen worden. Om deze fase te kunnen afronden vragen we extra voorbereidingskrediet van € 100.000.

Vorbereidingskrediet 't Febriek Zuid II

De kosten voor het opstellen van een bestemmingsplan en de uit te voeren onderzoeken vallen hoger uit dan verwacht. Daarnaast zijn er kosten voor het waterhuishoudkundigplan en het op te stellen bestek ten gemaakt. We vragen daarom € 50.000 extra.

Vorbereidingskrediet De Koele 2 Hoonhorst

Voor drie nieuwe woningbouwlocaties (uitbreiding) in Hoonhorst (De Koele 2) is € 100.000 voorbereidingskrediet gevraagd. We verwachten in 2022 een stedenbouwkundig plan aan uw raad te kunnen voorleggen. De ontwerpen en onderzoeken voor het ontwerp bestemmingsplan zijn lopende. Om deze fase af te kunnen ronden vragen we extra voorbereidingskrediet van € 50.000.

Vorbereidingskrediet Waterinkweg Lemelerveld

In 2021 heeft u krediet beschikbaar gesteld voor de aankoop van gronden voor uitbreiding met woningbouw voor voorbereiding op de planontwikkeling. We zijn in 2021 gestart en verwachten u in 2022 een stedenbouwkundig plan voor te kunnen leggen, gevolgd door een ontwerp bestemmingsplan. De ontwerpen en onderzoeken voor het ontwerp bestemmingsplan zijn lopende. Om deze fase af te kunnen ronden vragen we extra voorbereidingskrediet van € 50.000.

Vorbereidingskrediet Oosterbouwlanden

We willen in 2022 starten met het voorbereiden van de ontwikkeling van Oosterbouwlanden in Nieuwleusen. De nieuwe uitbreidingslocatie voor woningbouw opvolgend aan Westerbouwlanden. Het grootste deel van de benodigde grondpositie is in eigendom van de gemeente. Voor de eerste planvorming vragen we € 50.000 krediet.

Centrum arrangement Dalfsen

Vanuit de Regiodeal project klimaatwinkelstraat wordt een nieuw investeringskrediet: 'Centrum arrangement Dalfsen' van € 100.000 gevormd. Voor dit 'Centrum arrangement Dalfsen' stelt de provincie een extra subsidiebedrag van € 100.000 beschikbaar, zodat er in totaliteit € 200.000 hiervoor beschikbaar komt. Het Centrum arrangement en de daarmee gepaard gaande subsidie staan los van de Regiodeal subsidie. Het zijn afzonderlijke activiteiten onder de paraplu van het Centrumplan. Een afzonderlijk krediet is nodig in verband met het goed in beeld brengen en houden van de verschillende onderdelen binnen het centrumplan waarvoor andere subsidiestromen gelden en die apart verantwoord moeten worden.

4.2 Investeringsplan 2023 - 2026

Conform onze financiële verordening wordt het investeringsplan gelijktijdig met de Perspectiefnota aangeboden. Onderstaande tabel bevat een totaaloverzicht van alle investeringen voor 2023-2026 vanaf € 25.000.

Nummer	Omschrijving	B2023	B2024	B2025	B2026
1	Strategische aankopen	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
2	Vervanging audiovisuele apparatuur 2023	25.000			
3	Vervanging audiovisuele apparatuur 2024		45.000		
4	Vervanging meubilair	125.000			
5	Opzetstrooiers	100.000			
6	Sneeuwploegen	44.000			
7	Vrachtauto Scania BZ-VS-17	264.000			
8	GVVP 2023	160.000			
9	Sneeuwploegen B1, B2 en B7	53.000			
10	Aanhangerstrooier B6	40.000			
11	Wegenschaaf		30.000		
12	GVVP 2024		160.000		
13	Uitvoeringsprogramma fiets 2023	200.000			
14	Uitvoeringsprogramma fiets 2024		200.000		
15	GVVP 2025			160.000	
16	Opzet strooier B4			35.000	
17	Vervanging gem sportvelden 2023	1.355.900			
18	Vervanging gem sportvelden 2024		1.398.100		
19	Fendt 304 B4			90.000	
20	Bossingelschaar buitengebied		30.000		
21	Ford Transit 5-VZK-85 vervanging	60.500			
22	Ford Transit 5-VZK-86 vervanging	60.500			
23	Ford Transit buddelcam 5-VZK-87	60.500			
24	Ford bus met kraan VK-888-R	72.500			
25	Bus elektrisch Goupil 98-NNJ-9	42.000			
26	Klepelmaaier B1 hagenklepel	38.500			
27	Maaimachine Ransomes RMP 655C		120.000		
28	Maaimachine Ransomes RMP 653C		110.000		
29	Mitsubishi Fuso met kraan VB-361-H	72.500			
30	Traktor JD-6140-R	143.000			
31	Zuigwagen B1	84.700			
32	Bus Cleanteam Mega Electric AIMAX 528		40.800		
33	Joskin kipper		73.700		
34	Renault Master 30-VKX-7	45.000			
35	Folie vijver Polhaarweg			33.000	
36	DSFK City transporter elektrisch (1)			55.000	
37	DSFK City transporter elektrisch (2)			55.000	
38	Goupil Industrie SA Elektrisch			55.000	
39	Mitsubishi 82-BGF-3			55.000	
40	Schaftketen			98.000	
41	Traktor Shibaura 306 N2			44.000	
42	Uitvoeringsprogramma fiets 2025			200.000	
43	Uitvoeringsprogramma fiets 2026				200.000
44	GVVP 2026				160.000
45	Tablets raad				35.000
46	Traktor Fendt 304				110.000
47	Kobelco mini kraan				35.000
48	Heftruck				35.000
	Totaal	4.046.600	3.207.600	1.880.000	1.575.000

nieuwe investeringen

bedragen aangepast

verschoven in tijd

Als uitgangspunt hebben we het investeringsplan 2022-2025 genomen. Hieraan zijn de investeringen voor de jaarschijf 2026 toegevoegd. We hebben de wijzigingen op het vorige investeringsplan gearceerd weergegeven.

Hieronder lichten we een aantal investeringen in het algemeen en een aantal specifieke mutaties kort toe.

De investeringsplanning bestaat voornamelijk uit reguliere vervangingsinvesteringen. Naar aanleiding van de huidige marktomstandigheden zijn voor een aantal investeringen de benodigde kredietbedragen aangepast.

Voor vervoermiddelen is 10% doorgevoerd, terwijl voor elektrische vervoermiddelen gerekend is met 20% prijsstijging.

Opzetstrooiers

De aanschaf van de opzetstrooiers is een jaar opgeschoven van 2022 naar 2023 omdat deze worden vervangen als de nieuwe vrachtwagens zijn geleverd. De verwachting is dat dit eind 2023 plaatsvindt.

Vervanging meubilair

De uitvoering van het nieuwe kantoor / werkplekconcept vindt plaats vanaf 2022. We spreiden de vervanging van het meubilair uit over 2022 en 2023 om hierop aan te sluiten. Voor beide jaren staat een geplande investering van € 125.000.

Uitvoeringsprogramma Fiets

Het uitvoeringsprogramma Fiets loopt tot en met 2024. De Integrale Fietsvisie en het UVP Fiets zijn na een uitgebreid participatietraject tot stand gekomen en gebleken is dat er behoefte is aan maatregelen aan het fietsroutenetwerk. Op basis van ervaringen bij eerder uitgevoerde fietsverbindingen is een inschatting gemaakt van de kosten. We gaan uit van een jaarlijkse investering van € 400.000 en schatten de subsidiebijdrage in op € 200.000 per jaar. (per saldo € 200.000). In 2024 stellen we binnen het beleidskader van de Integrale fietsvisie weer een nieuw uitvoeringsplan op voor de jaren 2025 en verder. Vooralsnog hebben we voor 2025 en 2026 ook € 200.000 opgenomen.

Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP)

Het huidige GVVP loopt tot 2026. Daarom is jaarschijf 2026 toegevoegd.

Schaftketen

Voor de uitvoering van de werkzaamheden van de buitendienst en Dalfsen Werkt hebben we schaftketen nodig. De keten zorgen voor een toiletvoorziening en een schaftgelegenheid. In totaal hebben we 12 schaftketen. De keten zijn aan vervanging toe. We willen 7 keten vervangen in 2025. De investering hiervoor bedraagt € 98.000. De overige 5 schaftketen willen we na 2025 vervangen.

4.3 Totaaloverzicht kapitaallasten

In onderstaande tabel zijn de kapitaallasten van de wijzigingen in de het investeringsplan voor 2022 en 2023 en verder opgenomen.

Het totaal van de kapitaallasten is meegenomen in het financieel meerjarenbeeld.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Ford Transit 5-VZK-85 vervanging		-550	-550	-550
Ford Transit 5-VZK-86 vervanging		-550	-550	-550
Ford Transit buddelcam 5-VZK-87		-550	-550	-550
Bus elektrisch Goupil 98-NNJ-9		-1.167	-1.167	-1.167
Zuigwagen B1		-770	-770	-770
Bus Cleanteam Mega Electric AIMAX 528			-1.133	-1.133
Joskin kipper			-670	-670
DSFK City transporter elektrisch (1)				-833
DSFK City transporter elektrisch (2)				-833
Goupil Industrie SA Elektisch				-833
Mitsubishi 82-BGF-3				-500
Traktor Shibaura 306 N2				-400
Uitvoeringsprogramma fiets 2025				-15.000
Ahlman shovel	-8.125	-8.125	-8.125	-8.125
Totaal	-8.125	-11.712	-13.515	-31.914

5 Financieel (meerjaren)beeld

5.1 Totaaloverzicht 2023 - 2026

In deze paragraaf presenteren we de opbouw van het meerjarensaldo van deze perspectiefnota. We starten met het uitgangspunt vanaf de vastgestelde programmabegroting 2022-2025 aangevuld met besluitvorming tot en met februari 2022. Hierna volgt een tabel met de samenvatting van de financiële mutaties uit hoofdstuk 3 en een tabel waarin de budgetneutrale wijzigingen en kleine bedragen zijn opgenomen. Dit resulteert in een totaaltabel waarin alle informatie bij elkaar komt en het meerjarenbeeld van deze perspectiefnota weergeeft.

In onderstaand overzicht vindt u het uitgangspunt van deze perspectiefnota. Dit is de stand van de programmabegroting 2022-2025 aangevuld met de daarna door de raad genomen besluiten.

	2023	2024	2025	2026
Stand ingediende programmabegroting 2022 (raad nov 2021)	-811.950	-758.194	-353.059	-353.059
Amendement kindregeling (raad 4 nov 2021)	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Septembecirculaire 2021	1.182.000	1.261.000	1.239.000	1.239.000
Actieplan Corona MO (raad 29-11-2021)	-34.000			
Beleid inwonerbetrokkenheid (raad 20-12-2021)	-35.000	0	0	
Project LED verlichting sportvelden - voordeel				
(raad 20-12-2021)	10.600	10.600	10.600	10.600
Aanbesteding accountant (raad 28 febr 2022)	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Stand vastgestelde begroting 2023-2026 (na raad februari 2022)	271.650	473.406	856.541	856.541
Waarvan incidenteel	-463.950	-214.194	-75.059	-90.059
Waarvan structureel	735.600	687.600	931.600	946.600
Verwachte stand begroting 2023-2026 (na raad februari 2022)	271.650	473.406	856.541	856.541

Hierna zijn alle financiële mutaties uit hoofdstuk 3 - Financiële mutaties 2023 2026 - per programma bij elkaar gebracht.

	2023	2024	2025	2026
Totaal mutaties programma 1	-1.062.000	-1.143.000	-969.000	-1.671.000
Totaal mutaties programma 2	-44.000	-77.000	-110.000	-144.000
Totaal mutaties programma 3	-	-	-	-
Totaal mutaties programma 4	-	-	-	-
Totaal mutaties programma 5	38.400	-37.100	-37.600	-38.100
Totaal mutaties programma 6	-	-	-	-
Totaal mutaties programma 7	-300.425	-417.625	-535.925	-577.425
Totaal mutaties programma 8	-449.000	-440.000	-460.000	-480.000
Totaal mutaties programma 9	-43.000	-43.000	-43.000	-43.000
Totaal mutaties	-1.860.025	-2.157.725	-2.155.525	-2.953.525
Waarvan incidenteel	-200.000	-	17.000	12.000
Waarvan structureel	-1.660.025	-2.157.725	-2.172.525	-2.965.525

In de volgende tabel zijn de budgetneutrale wijzigingen en financiële mutaties < € 25.000 weergegeven. Deze bijstellingen zijn noodzakelijk en zijn daarom in 1 tabel bij elkaar gebracht zonder nadere toelichting.

Bel. veld	Omschrijving	B/L	I/S	2023	2024	2025	2026
1.1	Stelpost onvoorzien naar € 2 per inwoner (€ 58.000)	L	S	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
1.1	Lagere rentelast agv aflossing vaste geldlening	L	S	-	-	-	8.000
1.5	Meldingen Openbare Ruimte	L	S	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
1.5	Vervanging aanmeldzuil in Publiekshal	L	I	-7.000			
	Totaal programma 1			-14.000	-7.000	-7.000	1.000
2.1	Buitengewoon opsporingsambtenaren	L	S	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
	Totaal programma 2			-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
5.4	Visie Vechtdal	L	S	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
	Totaal programma 5			-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
9.4	Advieskosten omgevingskwaliteit	L	S	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
9.4	Woonbehoefteonderzoek	L	I	-	-	-15.000	-
9.4	Beheerskosten SVN startersleningen	L	S	-9000	-9.000	-9.000	-9.000
9.4	Softwarekosten VTH applicatie	L	S	-3000	-3.000	-3.000	-3.000
9.5	Mutatie reserve woonbehoefteonderzoek	B	I	-	-	15.000	-
	Totaal programma 9			-32.000	-32.000	-32.000	-32.000
diversen	kapitaallasten actualisatie investeringsplan	L	S	-8.125	-11.712	-13.515	-31.914
	Totaal diversen			-8.125	-11.712	-13.515	-31.914
	Totaal			-73.125	-69.712	-71.515	-81.914
	Waarvan incidenteel			-7.000	-	-	-
	Waarvan structureel			-66.125	-69.712	-71.515	-81.914

Tot slot komen in het volgende totaaloverzicht alle bovenstaande cijfers samen en wordt het meerjarenbeeld van deze Perspectiefnota weergegeven.

Financiele gevolgen Perspectiefnota 2023-2026 Bedragen x 1.000	2023	2024	2025	2026
Stand programmabegroting 2022-2025 structurele mutaties	736	688	932	932
Totaal structurele wijzigingen	-1.718	-2.216	-2.231	-3.016
Structureel saldo vóór mutaties Investeringsplan	-982	-1.528	-1.299	-2.084
Totaal gevolgen mutaties Investeringsplan (hoofdstuk 4)	-8	-12	-14	-32
Structureel saldo Perspectiefnota 2023-2026	-991	-1.540	-1.312	-2.116
Stand programmabegroting 2022-2025 incidentele mutaties	-464	-214	-75	-75
Totaal incidentele wijzigingen	-207	0	17	12
Incidenteel saldo Perspectiefnota 2023-2026	-671	-214	-58	-63
Totaal saldo ná mutaties Perspectiefnota	-1.662	-1.754	-1.370	-2.179

5.2 Uitgangspunten programmabegroting 2023

Algemene uitkering gemeentefonds

De PPN 2023-2026 wordt gebaseerd op de decembercirculaire 2021 en bijgesteld met de maartbrief 2022 die door het rijk is toegezegd naar aanleiding van het regeerakkoord.

Risico's -aandachtspunten:

1. herijking Gemeentefonds
2. extra middelen Jeugdzorg
3. opschalingskorting 2023-2026
4. startnota/ regeerakkoord 2023-2026

1. Herijking Gemeentefonds

Verwacht wordt dat in 2023 de herijking in gaat. Of dit ook daadwerkelijk gaat lukken zal duidelijk worden bij de meicirculaire 2022. De voorlopige effecten voor Dalfsen laten een beeld zien van € 6 negatief per inwoner. Bij het opstellen van de begroting was dit € 8 negatief per inwoner. Behoedzaamheid is hier nog steeds op zijn plaats. Op dit moment (maart 2022) is er geen aanleiding de meerjarenbegroting 2022 bij te stellen.

2. Jeugdzorg

In lijn met het landelijk beleid zijn extra (incidentele) baten voor de Jeugdzorg in de programmabegroting structureel opgenomen (jaarlijks € 400.000). Aan deze extra baten is de voorwaarde gekoppeld dat de gemeenten zelf maatregelen nemen op het gebied van kostenbeheersing. Op dit moment is nog onduidelijk of de toezichthouder deze lijn ook voor 2026 blijft volgen. Vooralsnog volgen we hierbij de consistente lijn en nemen ook voor 2026 € 400.000 op.

In september 2021 is een enorm bedrag aan extra middelen toegezegd. Ondanks dat het om incidentele compensatie vanaf 2022 gaat, hebben het rijk, de VNG en het IPO (Interprovinciaal overleg) gezamenlijk afgesproken dat alle gemeenten in de jaarschijven 2023 tot en met 2025 van de meerjarenraming 75% van de bedragen mogen opnemen in de begroting. Hierbij wordt geen budgettaire garantie gegeven. Voor Dalfsen gaat het om afgerond 2023: € 1,4 miljoen, 2024: € 1,3 miljoen en 2025: 1,2 miljoen. Het nieuwe kabinet moet nog een uitspraak doen over de structurele financiën en de aanpassingen aan het jeugdhulpstelsel om de jeugdhulp in de toekomst effectief en beheersbaar te houden. Voor 2026 is het nog onduidelijk welke lijn de toezichthouder hierin gaat volgen. Vooralsnog hebben we dit niet doorgetrokken naar 2026 vanuit de behoedzaamheid. We schatten een risico in voor de effecten 2022-2025, maar op dit moment is de omvang van dit risico niet bekend.

3. Opschalingskorting 2023-2026

In de begroting 2022-2025 zijn wij er vanuit gegaan dat de korting gaat vervallen, terwijl dit nog niet door het rijk is vastgesteld. Deze korting is per 2026 niet meer aan de orde. Tot 2025 blijft dit dus vooralsnog een risico.

4. Startnota/ regeerakkoord 2023-2026

Het is nog onduidelijk hoe de uitwerking van het regeerakkoord zijn weerslag gaat hebben op de algemene uitkering op de langere termijn, inclusief de verplichtingen die daaruit voortvloeien. Het rijk heeft een maartbrief toegezegd. Deze betrekken we bij de PPN 2023-2026.

Prijscompensatie

Bijstelling vindt plaats op basis van de uitgaven van de laatste 2 jaar tot maximaal het percentage CPI in de septembercirculaire 2021 (1,7%). Komt daar een over- dan wel onderschrijding naar voren, dan wordt het budget bij de Begroting bijgesteld.

Tarieven en belastingen

De opbrengsten voor de gemeentelijke belastingen en rechten verhogen wij met de Nationale Consumenten Prijsindex (CPI) zoals deze is opgenomen in de septembercirculaire (2021), met een minimum van 1% voor zover er geen sprake is van kostendeekkende tarieven (en de door het rijk vastgestelde maximum tarieven). Voor deze PPN is het percentage 1,7%. De tarieven voor de belastingen riolering en afval hangen samen met kostendeekkendheid. Voor de lasten is voor deze PPN het percentage 1,7%.

CAO gemeenten

Voor de programmabegroting 2023-2026 wordt per begrotingsjaar uitgegaan van een salaris- en sociale lastenverhoging zoals in de lopende CAO is vastgesteld. Ook voor de index gebruiken we de tabel in de septembercirculaire 2021: Voor 2023-2026 zijn dit de volgende percentages 2,3% / 2,1% / 2,4% / 2,4%. Deze worden als een stelpost meegenomen.

Loonkosten grote subsidiepartijen

Bij loonkosten vindt jaarlijkse indexering plaats op basis van de laatste vastgestelde en bekende CAO voor de betreffende sector op het moment van indexering. De overige kosten worden geïndexeerd met percentage CPI in de septembercirculaire 2021 (1,7%) tenzij er andere afspraken zijn.

Verbonden partijen

De bijdragen worden geraamd op basis van de meerjarenbegroting van de Verbonden partijen.

Onvoorzien

Voor de post onvoorzien wordt gerekend € 2 per inwoner (= afgerond € 58.000)

6 Risico inventarisatie

PPN 2023 - 2026

6.1 Overzicht risico's

Onderstaand wordt inzicht gegeven in welke risico's de organisatie loopt bij de uitvoering van de speerpunten van het gemeentelijke beleid, welke mogelijke gevolgen dit risico met zich meebrengt en welke beheersmaatregelen worden genomen.

Thema	Risico gebeurtenis	Risico oorzaak	Risico gevolg	Maatregelen
Onderwerp	Omschrijving van het risico	Oorzaak van het risico	Aangeven wat gevolgen kunnen zijn, op moment dat een risico zich daadwerkelijk voordoet	Benoemen of en zo ja welke beheersmaatregel of maatregelen genomen kunnen worden
Ontwikkeling gemeentefonds	Grote afhankelijkheid van de algemene uitkering	Herijking verdeelmaatstaven gemeentefonds	Herijking kan direct een forse impact hebben op de gemeentelijke financiën (zowel plus als min)	Nauwlettend de ontwikkelingen rondom het gemeentefonds blijven volgen.
Sociaal Domein	Meerdere open-einde regelingen	Door de open-einde regelingen heeft gemeente beperkte grip op de toestroom naar de voorzieningen	Het beschikbare budget is ontoereikend om lasten te kunnen dragen	Meer sturen op beschikbare data. Waar mogelijk bijstellen van huidige beleidsregels
Beperkte beschikbaarheid personeel	Door krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om tijdig gekwalificeerd personeel te werven	Krapte op de arbeidsmarkt Verloop in bestaand personeelsbestand	Uitvoering van huidige en nieuwe ambities komen onder druk te staan, meer inhuur noodzakelijk	Ontwikkelen aantrekkelijk werkgeverschap. Samenwerking in de Talenteregio.
Energieprijzen	Sterk stijgende energieprijzen	Door wereldwijde problemen (covid-19, oorlog Oekraïne) grote onzekerheid op de energiemarkt waardoor de prijzen sterk zijn gestegen	Voor een groep inwoners zijn de energielasten niet meer te betalen met alle gevolgen van dien.	Bieden van financiële steun aan inwoners
			Beschikbare budgetten voor de gemeentelijke energielasten zijn ontoereikend	Versneld doorvoeren energietransitie Treffen van energiebesparende maatregelen

